

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

Cleo

I ett färgsprakande, lekfullt och fantasieggande äventyr får vi följa Cleo från det att hon som liten blir föräldralös till att hon som vuxen tvingas försonas med sin historia och lära sig att leva i nuet. Cleos inre resa kommer till stånd genom en klassisk skattjakt med sikte på att vrida tillbaka tiden och förhindra tragedin som utgjort starten för hennes liv, där hon med hjälp av en rad udda och färgstarka karaktärer ger sig av ut i Berlins myllrande nutid i jakten på bortglömda uppfinningar och skatter från förr – innan världskrigen sargade staden.

Denna handledning är skriven i samarbete med Goethe-Institut Schweden.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET
OCH GOETHE-INSTITUT SCHWEDEN
Rekommenderad för årskurs 7 - 9

Svenska
Filminstitutet

 GOETHE
INSTITUT

Om filmhandledningen

Filmhandledningen är ett material för dig som pedagog, där du kan hämta inspiration till olika sätt att jobba vidare med en rad frågor efter att eleverna har sett filmen. Handledningen är inte tänkt som ett arbetsmaterial för eleverna, även om en del diskussionsfrågor och övningar är formulerade med ett elevtilltal. Du som pedagog väljer själv vilka och hur många av de föreslagna sakerna du arbetar med. Du kan själv anpassa frågor och övningar till just din elevgrupps lärandebehov. Till denna film finns särskilda övningar för ämnet tyska. De allmänna övningarna kan också göras på svenska, engelska eller tyska om du till exempel undervisar eleverna i flera språk eller vill göra ämnesövergripande arbete utifrån filmen. Filmen och handledningen riktar sig främst till årskurs 7-9.

Filmen och läroplanen

Kunskaper inom ämnen som historia, samhällsvetenskap och språk är tydligt förankrade i läroplanen. Även frågeställningar relaterade till etik, filosofi och psykologi är sådant som skolan ska arbeta med för att alla elever ska öva sin förmåga att reflektera, tolka och förstå sig själva och samhället vi lever i. Denna film kan utgöra en bas för att lära vidare om till exempel tyska språket, historia (både som ämne/begrepp och mer specifikt tysk historia) och samhällskunskap. Som all film i pedagogiska sammanhang fungerar den också utmärkt som avstamp för att lära sig mer om hur rörlig bildmedia fungerar, hur en historia kan berättas, upplevas och tolkas och hur vi som publik läser ljud och bild och tillgodogör oss information från

dessa källor. Alla dessa kunskaper är något som läroplanen befäster att skolan ska förmedla.

Handling

Cleo lever ensam och underkastar sig strikta livsregler och rutiner för att inte riskera att beblanda sig med andra människor. Hon tror att hon för otur till andra och har tidigt lärt sig hur lätt det är att förlora alla som står en nära. Men hennes arbete inom Berlins turistnäring och hennes intresse för gamla saker och historiska personer leder henne till ett spännande äventyr när hon möter den chofefria Paul, som bor på en båt och har fått tag i en karta till en bortglömd historisk skatt som Cleo själv varit på jakt efter sedan hon var barn. Motvilligt dras Cleo med i Pauls okonventionella metoder och barnsliga nyfikenhet, och en vild och fartfylld jakt på skatten för dem samman.

Cleo tvingas möta sina rädslor, såväl faktiska fysiska som känslomässiga, och göra upp med trauman från det förflutna under jaktens gång. Hon tvingas även ifrågasätta vad det förflutna är, hur det har format nuet – och till sist att välja mellan de två. Den riktiga skatten visar sig vara att våga leva i kärlek och gemenskap, även till priset av en sårig historia.

Filmens form och innehåll

Filmberättelsen – formspråk och dramaturgi

En film är en berättelse. Det innebär att den, oavsett om den är dokumentär eller fiktiv, har en dramaturgi – en sorts ordning och rytm i händelseutvecklingen och de olika delarna i handlingen och gestaltningen av karaktärerna.

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

Det finns ett par ”klassiska” [dramaturgiska modeller](#) eller strukturer som faktiskt utgör grunden för de flesta berättelser vi skapar och tar del av, som exempelvis ”vem vinner-historier” och ”hjältens resa”.

Själva berättelsen levandegörs på olika sätt beroende på vilket medium som används för berättandet. I en film gestaltas skeenden och karaktärer genom bilder, [ljud](#), skådespeleri och ”tekniska” effekter (såsom [klippning](#) och specialeffekter).

- Lär er mer om dramaturgi. Läs om den klassiska dramaturgiska modellen i Filminstitutets [filmlexikon](#). Bryt ned och analysera filmen utifrån den modellen.
- Om ni vill komplettera och fördjupa: Läs om en variant på den dramaturgiska modellen ”hjältens resa” på [manusutveckling.se](#) (länk sist i materialet). Diskutera i helklass eller arbeta i mindre grupper med att bryta ned filmen *Cleo* enligt de fyra stegen i modellen. Vad händer i filmen i de olika stegen? Hur förmedlas de fyra faserna i huvudpersonens utveckling i filmen, både genom vad som händer och hur detta uttrycks (musik/ljud, skådespel etc.)?
- Koppla era nya kunskaper i [dramaturgi](#) till ett verk ni läst inom ramen för ämnet svenska, tyska eller engelska. Gör en kort analys på boken utifrån punkterna i någon av de dramaturgiska modellerna och berätta dels vilken utveckling karaktären genomgår och hur den är kopplad till den större handlingen (inre och yttre resa/konflikt), dels hur boken/filmen gestaltar denna resa.
- I en dramaturgi kan man säga att flera parallella historier ingår, och i filmmanussammanhang kallas de linjer eller bågar (för att visa på att de har en början, en utveckling och ett avslut). Diskutera vilka sådana linjer som finns i *Cleo*. Rita sedan upp de olika historierna (som själva jak-

ten på skatten, Cleos egen personliga utveckling, relationen mellan Cleo och Paul) just som olika bågar, även om de alla är knutna till varandra, och försök definiera hur de börjar, vad som driver utvecklingen och hur de slutar.

- Försök minnas filmens början och vad ni trodde att den skulle handla om när ni sett de första fyra minuterna. Varför tänkte ni så? Vilken ton sätter anslaget och vilka förväntningar hade ni på filmens form och innehåll efter en sådan början?
- Försök minnas hur faderns död gestaltas i filmen. Diskutera klippning och dramaturgi. Känns faderns död överraskande – varför eller varför inte?
- I *Cleo* förekommer flera gånger animerade inslag och specialeffekter av olika typ. Ge exempel på andra filmer ni sett där animerade effekter och/eller ”fantasi-effekter” – en sorts stilbrott – användas på liknande vis. Visa klipp för varandra och försök beskriva varför ni tror att filmskaparna använt just de effekterna, hur de passar i eller bryter mot filmens estetik i stort och vad ni tycker om det.

Staden – som plats och väsen

Urbanisering är en process som pågått i allt snabbare takt och större omfattning de senaste seklerna på grund av industrialisering, befolkningsexplosion och teknisk utveckling. Att leva allt fler människor på en och samma plats är en utveckling som sker över hela världen, och som både erbjuder utmaningar och möjligheter. I *Cleo* får vi se en kärleksförklaring till staden som plats och som väsen; staden sägs ha en själ. Och även om det är mycket som får olika urbana områden att likna varandra så är det förstås också så att städer, liksom nationer, genomgår en sorts ständig identitetsprocess som sker i samklang med de människor som befolkar – och förr har befolkat – staden.

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

- Lär er mer om Berlin. Ta reda på stadens historia och utveckling fram till idag. Vad driver och har tidigare drivit ekonomin? Vad har staden för geografi? Hur ser transportsystemet ut (både det offentliga och det privata)? Är staden etniskt/kulturellt homogen eller blandad? Skiljer sig befolkningen från resten av landets befolkning på något sätt vad gäller ålder, klass, etnicitet, religion? Hur är matkulturen och hur är den eventuellt specifik för staden, och inte landet där staden ligger? Vilka sevärdheter finns och vilka aktiviteter är populära? Ta hjälp av olika informationskällor såsom geografi- och historielitteratur, turistinformation och så vidare. Redovisa för klassen muntligt, eventuellt med digital presentation med bilder, filmklipp och diagram.

- Skriv en kort essä (faktabaserad men personlig och reflekterande text) om en stad du älskar, i Sverige eller världen. Väv samman din egen upplevelse med fakta om staden och försök förmedla ”stadens själ”, så som du upplever den, i din text.

Historia – våra berättelser om det förflutna

Denna fråga spänner över ett betydligt större område än själva filmen, men om ni har möjlighet att arbeta vidare även i ämnet historia kan filmupplevelsen fungera som en inspiration till att diskutera mer grundläggande kring vad historia faktiskt är.

Historia som ämne omtalas ofta som en ganska absolut vetenskap, där det är tydligt vad som är ”sant” och ”falskt”. Men historikern, filosofen och forskaren Keith Jenkins lyfter fram att historia är en diskursiv disciplin, det vill säga vår historieskrivning är färgad av, filtrerad genom och ständigt omformad av de sociala normer och strukturer som vi skapar och återskapar i vårt samhälle. Det är därför viktigt att skilja ”historia” från ”det

förflutna”, där ”historia” bara avser människans historieskrivning – vår berättelse om det förflutna – och inte allt det som faktiskt har skett ”förr i världen”. I historieskrivningen får vissa saker plats medan annat glöms, förbises eller vi känner helt enkelt inte till det eftersom det inte finns bevarade spår av det som skett. På så sätt har till exempel ”historia” främst handlat om kungar, strider, urbanisering, religiösa strömningar och så vidare. Många grupper människor och många skeenden har inte synts i den traditionella historieskrivningen. Ändå hanterar vi ofta historia som en allmängiltig och endimensionell sanning om hur det var förr, trots att det i själva verket är en tolkning och ständig omtolkning av ett faktaunderlag som på inget vis är heltäckande.

- Gå igenom det ni lärt er i historia hittills under er skolgång (eller titta igenom er lärobok i historia) och diskutera i klassen vilka saker ni inte fått veta något om genom historieundervisningen. Finns det platser i världen och grupper av människor (med avseende på kön, klass, etnicitet/religion, funktionsvariant etc) som ni vet mindre om under historien än andra? Vilka är det och varför tror ni att det är så? Finns det mänskliga aktiviteter/aspekter på livet (till exempel mat och ätande, sexliv, fritidsnöjen, sociala umgängesmönster, barnuppfostran) som sällan eller aldrig tas upp i ämnet historia?

- Ta reda på mer om historievetenskapens faktagrunder, det vill säga faktiska primära källor (originaltexter, artefakter etc) och sekundära källor (reproduktion/omnämmande/hänvisningar till andra historikers arbete), samt diskutera hur historia lärs ut i t ex skolan och av äldre generationer. I vilka skeden i arbetet med att ”skapa vår historia” kan det läggas in tolkningar, vinklingar och personliga preferenser? På vilket sätt påverkar det vad vi lär oss att tro på gällande hur saker och ting var förr?

Material för tyskundervisning

Fragen zum Film / Frågor om filmen

1. Lies die Fragen bevor du den Film ansiehst.
2. Sieh dir den Film an und beantworte die Fragen.

Tipp: Die Vokabeln können dir helfen, die Fragen und Antworten zu verstehen und zu finden.

1. Läs frågorna innan du tittar på filmen.
2. Försök att hitta de rätta svaren medan du tittar.

Glosor

Glosorna kan hjälpa dig att förstå och hitta både frågor och svar.

der Schatz	skatten
das Holzbein	träbenet
der Freund, die Freundin	vänner
das Geld	pengar
das Ding	saken
die Bedingung	förutsättningen
das Museum	museet
das Dach	taket
der Schlüssel	nyckeln
die Adresse	adressen
der Wächter, die Wächterin	vakten
das Denkmal	monumentet
das Werkzeug	verktyget
finden	hitta
suchen	söka, leta efter
klauen	sno

entkommen	komma undan
brauchen	behöva
helfen	hjälpa
vergessen	glömma
schlagen	slå
springen	hoppa
tanzen	dansa
froh	glad
traurig	ledsen
wütend	arg
schnell	snabb
alt	gammal
neu	ny
verrückt	galen
magisch	magisk
wirklich	verklig

1. Warum suchen Cleo und Paul den Schatz?
2. Was klauen Cleo und Paul im Museum?
3. Wie entkommen sie der Wächterin?
4. Was steht auf dem Schlüssel?
5. Was machen Cleo und Paul im alten Haus?
6. Was brauchen Cleo und Paul für den Tresor?
7. Was ist der Teufelsberg?
8. Die Sass-Brüder helfen Cleo. Was soll sie dafür

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

machen?

9. Cleo findet den Schatz. Was ist da drin?

10. Was passiert mit Paul, als sie den Schatz mitnehmen wollen?

11. Warum benutzt Cleo die Zeitreisenuhr?

Lösungen

1. Geld, alte Dinge

2. Einen Schlüssel

3. Springen über ein Dach

4. Eine Adresse

5. Tanzen

6. Werkzeug

7. Ein historischer Ort mit unterirdischen Gängen

8. Ein Denkmal bauen, damit die Sass-Brüder nicht vergessen werden.

9. Eine Uhr, Gold, Perlen

10. Er wird unter Steinen begraben.

11. Sie versucht, ihre Mutter zu retten und ändert die Vergangenheit.

Zusammenfassung

Schreiben oder sprechen. Skriva eller tala.

Schreib eine kurze Zusammenfassung der Handlung. Verwende das Präsens, das Perfekt oder das Präteritum.

Skriv en kort sammanfattning av handlingen i presens (nutid) eller i perfekt (med "haben") eller preteritum (dåtid).

Beispiel: Cleo wächst/wuchs bei ihrem Vater auf. / Cleo ist bei ihrem Vater aufgewachsen. Er hat/hatte einen Unfall. / Er hat einen Unfall gehabt.

Du kannst die Zusammenfassung auch mündlich in der Klasse machen.

Du kan också göra sammanfattningen muntligt i klassen.

1. Niemanden zu nah an sich herankommen lassen.	Inte låta någon komma för nära inpå.
2. Den Trubel der Stadt ignorieren.	Strunta i stadens liv och rörelse.
3. Nicht an die Vergangenheit denken.	Inte tänka på det förgångna.
4. Nie von der Routine abweichen.	Adrig avvika från rutiner.
5. Es gibt keine Magie.	Det finns ingen magi.

Fragen

1. Warum hat Cleo diese Regeln? / Varför har Cleo dessa regler?

2. Hält sich Cleo an die Regeln? / Håller hon sig till reglerna?

3. Hast du Regeln? Wenn ja, welche? / Har du regler? Vilka?

4. Warum hat man Regeln? / Varför har man regler?

Schreib vollständige Sätze. / Skriv fullständiga meningar.

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

Beispiel / exempel
Cleos Regeln

Ich habe Regeln, weil ich den Tag besser planen kann. /
Jag har regler därför att jag kan planera dagen bättre.

Tipp: Denk an die Verbstellung im Nebensatz. Tänk på
verbet i bisatsen.

Ich habe Regeln, weil... (Jag har regler därför att...)
Ich halte meine Regeln, obwohl... (Jag håller mina regler
trots att...)
Ich finde, dass... (Jag tycker att...)

Klassenzimmerregeln/Klassrumsregler.

Diskutiert miteinander und schreibt eine Liste mit
Klassenregeln. Jede Regel soll auf Deutsch und auf
Schwedisch geschrieben werden.
Diskutera gemensamt och skriv upp en lista med regler
för klassen på tyska och svenska.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Gute, kleine Wörter / Bra små ord

immer	alltid
manchmal	ibland
oft	ofta
nie	aldrig
selten	sällan

Personenbeschreibung

Such dir zwei Hauptpersonen aus und beschreib sie.
Välj två huvudpersoner och beskriv dem så tydligt som
möjligt.

Du kannst auch eine Zeichnung machen und sie bunt
anmalen.

Du kan också göra en skiss och lägga till färg.

1. Wie sehen sie aus? / Hur ser de ut?

Haarfarbe
Augenfarbe
Kleidung

2. Wie sind sie als Personen? / Hur är de som personer?

offen - verschlossen
froh - traurig
mutig - ängstlich

Person 1:	Person 2:

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

Person 1: (forts.)	Person 2: (forts.)

Wegbeschreibung

Stell dir den Teufelsberg vor und mal eine Skizze von den vielen Gängen und Ebenen. Föreställ dig Djävulsberget och måla en skiss med alla gånger och nivåer.

Schreib eine Wegbeschreibung, die zum Schatz führt.

Skriv en vägbeskrivning hur man kommer till skatten.

rechts	höger
links	vänster
geradeaus	rakt fram
unter	under
über	över
daneben	bredvid
abbiegen	svänga
folgen	följa
Karte	karta
Beschreibung	Beskrivning

Die Stadt Berlin

Sprechen

Such dir einen berühmten Platz, eine Person oder ein Ereigniss aus und präsentier deine Wahl. Erklär was dich an deiner Wahl interessiert und warum der Platz, die Person oder das Ereignis für Berlin wichtig ist.

Bild: Telepool/ Goethe-Institut Schweden

Presentera din plats, din person eller din händelse inför klassen.

Förklara vad som intresserar dig med just ditt val och hur det bidrar till idén av Berlin som stad.

Diskutieren

Vergleicht eure Wahl. Überlegt gemeinsam, wie eure Plätze, Personen und Ereignisse zusammen ein Bild von Berlin vermitteln. Welches Bild vermitteln die Plätze, Personen und Ereignisse?

Macht abschließend eine Collage für das Klassenzimmer, die die Stadt Berlin repräsentiert.

Jämför era val och fundera gemensamt på hur platserna, personerna och händelserna tillsammans förmedlar ett intryck av staden Berlin.

Sätt som avslutning ihop ett collage som representerar staden i klassrummet.

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Se

Amelie från Montmartre, dramafilm i regi av Jean-Pierre Jeunet, 2011, Frankrike

Läs filmens [handledning](#)

Good Bye, Lenin!, dramafilm i regi av Wolfgang Becker, 2003, Tyskland

Läs filmens [handledning](#)

Jojo Rabbit, satirisk dramakomedi i regi av Taika Waititi, 2019, USA

Läs filmens [handledning](#)

Tschick, ungdomsdrama i regi av Fatih Akin, 2016, Tyskland

Extremt högt och otroligt nära, dramafilm i regi av Stephen Daldry, 2011, USA

Läs

"Re-thinking history", Keith Jenkins, Routledge London/New York, första utgåvan 1991 (fortbildning för lärare).

"Tysklands historia: från Caesar till Merkel", James Hawes, Lind & Co, 2019.

Filminstitutets filmlexikon om [klassisk dramaturgi](#)

Om "[hjältens resa](#)"

SO-rummet om [urbanisering](#)

PRODUKTIONSINFO

Regi: Erik Schmitt

Manus: Stefanie Ren, Erik Schmitt

Foto: Johannes Louis

Klippning: David J. Raschning

Visuella effekter: Fabiana Cardalda

Originalmusik: Johannes Repka

Producenter: Urte Ameilie Fink, Fabian Gasmia, Katja Lebedjewa m fl

I rollerna:

Cleo – Marleen Lohse

Cleo som barn – Gwendolyn Göbel

Paul – Jeremy Mockridge

Zille – Max Mauff

Günni – Heiko Pinkowski

Tekniska fakta

Speltid: 1 tim 32 min

Distribution: Goethe-Institut Schweden

REDAKTION

Text: MK Larsson och Lisa Ley

Redaktör: Anna Håkansson och Viking Peterson

Svenska Filminstitutet och Goethe-Institut

Schweden, december 2021

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

sprache-stockholm@goethe.de

Goethe-Institut Schweden

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio